

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Iñaki Urkia Urdanpileta

*Usurbil,
Gipuzkoa
(1935-2022)*

Aurkibidea

Biografia

Usurbilgo Paris etxean jaio zen, 3 anai-arrebaren artean gazteena. Aita Matista Eneakoa zuen eta ama Kalexarkoa. Usurbilgo eskolan hasi zen ikasten, geroago Añorgako Rezola fabrikaren eskolan jarraitu zuen, eta azkenik Donostiako arte- eta lanbide-eskolan ikasi zuen. Argiketari lanetan ibili izan da bizi guztia, eta kulturarako zaletasun handia izan du: umetatik dantzan ikasten ibilia, gerora dantza irakasten aritu izan da; eta antzerkian ere erakutsi du bere balioa. Umorea beti lagun, ezkondu eta hiru seme-alaba izan ditu.

Zintak

USU-036

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider - Torregarai Gorostidi, Joxe
- **Data:** 2010-09-09
- **Iraupena:** 61 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-037

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-09-09
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elxepuru, Juan Martin

USU-038

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-09-09
- **Iraupena:** 56 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider - Elxepuru, Juan Martin

USU-042

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak

- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-07-29
- **Iraupena:** 87 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-043

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-07-29
- **Iraupena:** 43 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-076

- **Proiektua:** Hitza Jasoz
- **Elkarrizketatzailea(k):** Taldea, Hitza Jasoz
- **Data:**
- **Iraupena:** 75 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Emalea:** Usurbilgo Udala

Pasarteak

1. "Paris" etxearen egitura eta jabeak

- **Erref:** USU-036/002
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:03:41. **Bukatu:** 00:05:23

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

"Paris" etxean jaio zen Iñaki eta etxearen egitura nolakoa zen azaltzen du.
 "Paris" etxearen jabeak bi anaia ziren.

2. Baserriko lanetan ibilitako kale-umea

- **Erref:** USU-036/004
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:05:32. **Bukatu:** 00:06:56

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Paris etxean errentan bizi ziren eta dirutan ordaintzen zuten. Kale-umea da Iñaki, baina kale-baserrietan laguntzen aritua mutil koskorra zenetik. Baserriko lana gogorra iruditzen zaio.

3. Gerra osteko ogia nolakoa zen

- **Erref:** USU-036/007

- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:08:47. **Bukatu:** 00:10:49

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

<p>Gerra ostean, gose garaia etorri zen. Etxean jaten zuten ogia nolakoa zen azaltzeko anekdota kontatzen du; txerriek ere ez zuten jan nahi izaten ogi hura.</p>

4. Taloa jaten aspertuta

- **Erref:** USU-036/008
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:10:49. **Bukatu:** 00:13:13

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Etxean taloa egiten zuten, baina ogia ez. "Cementos Rezolari" esker aurrera aterata ziren janariarekin. Hainbeste talo jan zuten, gaur egun ez baitzaie gustatzen taloa jatea.

5. Baserrietan lagunduta irabazi ogia

- **Erref:** USU-036/009
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:13:13. **Bukatu:** 00:14:03

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Baserrietan laguntzen aritzearen truke, zerbait ematen zioten eta horri esker aurrera ateratzen ziren.

6. Eskolako maisuak eta haiekin izandako anekdotak

- **Erref:** USU-036/010
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:14:03. **Bukatu:** 00:16:18

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Eskolan mojekin ikasitakoa da eta orduko anekdota kontatzen du. Guillermo maisu andaluzarekin ere ikasi zuen. Dena gaztelaniaz ikasten zuten. Guillermok ez zuen sekula ikusi elurra, Usurbilen egon baino lehenago, eta hunkitu egin zen hura ikusi zuenean.

7. Bonbilla puskatzeagatik epaitu zituztenekoa

- **Erref:** USU-036/012
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:17:26. **Bukatu:** 00:20:34

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Behin Iñakik faroleko bonbilla puskatu zuen tiragomarekin eta udaletxean epaitu zituzten bera eta lagunak. Kartzelara eramango zituztela uste zutenez, ardoa eta kartak prestatu zituzten han egon behar zutenerako. Isuna jarri zieten azkenean.

8. Kilkerrekin egindako bihurrikeria

- **Erref:** USU-036/013
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:20:34. **Bukatu:** 00:23:29

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Bihurrikeriak eskolatik kanpo egiten zituen Iñakik. Hala ere, behin eskolan kilkerrekin egindako bihurrikeria kontatzen du. Haren zigorra 40 lezio ikastea izan zen.

9. Maisuaren zigorrak

- **Erref:** USU-036/014
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:23:29. **Bukatu:** 00:24:48

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak

Laburpena:

<p>Behin maisuak dantzan egiteko esan zien. Ondo egiteagatik, ordu laurden lehenago joan ziren jolas-ordura. Zigor gogorrak ere jasotzen zituzten batzuek.</p>

10. Eskolako materiala

- **Erref:** USU-036/015
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:24:48. **Bukatu:** 00:25:52

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

<p>Eskolako mahaiak eta ikas-materiala nolakoak izaten ziren azaltzen du.</p>

11. Añorgara elektrizitatea ikastera

- **Erref:** USU-036/016
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:25:52. **Bukatu:** 00:28:56

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Usurbilgo eskolatik Añorgara joan zen lanbidea ikastera. Bizikletaz joaten zen egunero hara. Elektrizitatera bideratutako gaiak ikasten zituzten han. Eskola hura non zegoen azaltzen du. Eskola hartara joateko, Cementos Rezolako langileen semea izan behar zen. Mutilek bakarrik ikasten zuten han orduan. Hango maisuen izenak eta haiek ematen zituzten irakasgaiak aipatzen ditu.

12. Donostiako arte- eta lanbide-eskolan ibilia

- **Erref:** USU-036/017
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:28:56. **Bukatu:** 00:31:10

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Cementos Rezolako eskola bukatutakoan, Donostiara joan zen arte- eta lanbide-eskolan ikastera. Garai hartan ama hil zitzaion eta gauez atera zituen ikasketa haiek. Orduan Ingemarren hasi zen lanean. Arte- eta lanbide-eskolan zer ikasgai izaten zituzten azaltzen du. Hara joateko, trena hartzen zuen.

13. Zineko gallineroa

- **Erref:** USU-036/018
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:31:10. **Bukatu:** 00:32:31

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Arte ederretako zinera joaten ziren batzuetan igandetan. Han "derecho a escándalo" zegoen, neskei eskua sartzen zitzaien.

14. Kartzelara ez joateagatik hartu zuten desilusia

- **Erref:** USU-036/019
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:32:31. **Bukatu:** 00:34:18

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Bizioak

Laburpena:

Kartzelara sartu behar zituztela uste zutenean, ondo prestatu ziren barruan

zeudenean aspertu ez zitezen. Azkenean ez zituzten sartu eta desilusia hartu zuten. Lehen gazte hasten ziren edaten, eta orain baino askoz gehiago edaten zen. Lanera ere ardoa eramaten zuten.

15. Pilota, kanikak eta txapak

- **Erref:** USU-036/020
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:34:18. **Bukatu:** 00:37:13

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Umetan pilotan ibiltzen ziren gehienbat. Txapatan ere aritzen ziren, jokoaren arauak azaltzen ditu. Kanikatan ibiltzen ziren: kanikak lurrezkoak izaten ziren eta era askotara jolasten ziren haiekin.

16. Gordeketan eta sokasaltoan

- **Erref:** USU-036/021
- **Iraupena:** 0:03:49. **Hasi:** 00:37:13. **Bukatu:** 00:41:02

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

Gordeketan eta sokasaltoan aritzen ziren. Sokasaltoko kanta bat abesten du. Umetan ez zuten ulertzen zer esan nahi zuen kanta hark. Sokasaltoko beste kanta bat abesten dute.

17. Kalexarko eskolan euskara galarazita

- **Erref:** USU-036/023
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:42:07. **Bukatu:** 00:43:36

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Kalexarko eskolan euskaraz egitea galarazita zegoen: mojak ez zuen ulertzen euskara eta beldur zen beragatik gaizki esaka ariko ote ziren.

18. Usurbilen dantza lotua debekatuta

- **Erref:** USU-036/027
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:46:55. **Bukatu:** 00:48:25

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Erromeriak eta festak izaten ziren lehen. Usurbilen ttun-ttuna jotzen zen jai arratsaldetan. Dantza lotua debekatuta zegoen; Irubiden, ordea, libre zen.

19. Iñaki Iberorekin dantzan ikasia

- **Erref:** USU-036/030
- **Iraupena:** 0:03:56. **Hasi:** 00:51:30. **Bukatu:** 00:55:26

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Isidro Ansorenak behin Lasarteko dantzarietako egindako errieta gogoan du Iñakik. Horregatik, Iñakik dantza soltea ikasi zuen: Victoria Eugeniaren azpian ikasi zuen Iñaki Iberorekin. Gerora, soldadutzatik itzultutakoan, dantza-taldea sortu zen eta Iñaki hango irakasle izan zen. Iñaki Iberori buruz hitz egiten du.

20. Guardia Zibilak Iñaki jipoitu zuenekoa

- **Erref:** USU-036/033
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:57:14. **Bukatu:** 00:59:58

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza
- Politika » Politika eta Franco
- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

"Paris" etxeko behean lapurreta izan zen, Iñaki eraman zuen Guardia Zibilak eta egurtu egin zuten. Gogoan ditu guardia zibil haiek. Franco hil ostean, euskaldunen batasuna galdu egin zen. Dantza taldekoek, hala ere, elkartzen jarraitu dute.

21. Neskekin ere hika

- **Erref:** USU-037/001
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:03

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Dantza-taldeko neskekin eta arrebarekin hika egiten zuen Iñakik, baina beste emakumeekin ez.</p>

Transkripzioa

<p>-Lehenaokuan esan nizun eta gaixki aitu nitzan. Nik taldeko neskekin danakin hika, danakin. Ta gaiak kontuatu nitzan Mikelen... Nola Glorin anibersaiyua, Mikel, silla de ruedasian. Ta ordun. Terexi, klaro, dantza-kuadrillakuak ya danak hor zien: Kapittonekua ta, Dionixi zea, Dioni Beraetxe ta, taldekuak: "Jo, kaixo Iñaki ta. Ze mouz habil

eta". Mekauben la india!, ta, egiya. Danakin hika. Lurdes lehengusua ta. Baiño han danakin hika iten nuen nik. -Bestela beste emakumiekin? - Beste..., ez, ez. beti zu. -Konfiantza haundia bihar al zan? -Bai. Anai-arrebak hika iten gendun guk. Baiño oso konfiantza haundiya. Han nik ikeragarriya konfiantza neskakin, ikeragarriya gaiñea.</p>

22. Emakumeak hilero bereziki zaindu behar

- **Erref:** USU-037/002
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:01:37. **Bukatu:** 00:03:41

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Neskek hilerokoa zutenean kontu handia izaten zuten: ezin zuten esfortzu handirik egin, ez dutxatu, ez dantzatu... Dantza-taldeko kideen artean konfiantza zegoen.

23. Dirua lortzeko, lehiaketara aurkeztu

- **Erref:** USU-037/003
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:03:41. **Bukatu:** 00:06:22

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Dantza-taldeko entseguak egiteko, ezin izaten zuten denek batera elkartu, ez baitzegoen denentzako lekurik. Dantza-emanaldiak hainbat lekutan izaten ziren. Dantzan gastu handia egin behar da arropatan. Diru hori lortzeko, Usurbilgo dantza-lehiaketara aurkeztu zirenekoa kontatzen du.

24. Oilasko-biltzaileen festa

- **Erref:** USU-037/005
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:07:56. **Bukatu:** 00:09:14

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Oilasko-biltzaileetan lehen mutilak bakarrik ateratzen ziren: zer ibilbide egiten zuten azaltzen du; oiloak bizirik eramaten zituzten zintzilik makilan. Gero, egun bertan, oilasko haiek afaltzeko jaten zituzten.

25. Herriko festetako jolasak

- **Erref:** USU-037/006
- **Iraupena:** 0:03:07. **Hasi:** 00:09:14. **Bukatu:** 00:12:21

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Lehen, Usurbilgo festetan, ogi-irinez betetako balde batean txanponak ezkutatzen zituzten, eta txanpon haiek ahoarekin atera behar izaten zituzten. Neskek zinta-karrera egiten zuten; nola izaten zen azaltzen dute; Usurbilgo neskak karrera horren zain egoten ziren.

26. Dantzako arropa eta bikoteak

- **Erref:** USU-037/008
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:13:27. **Bukatu:** 00:15:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Dantzako arropa nolakoa izaten zen azaltzen du. Dantza-taldean bi bikote sortu ziren.

Transkripzioa

-Dantzarako ze erropa erabiltzen zenuten?

-Guk grupuan galtza zuriyak eta gerriko gorriya eta txapela. Dantzari txikiyen zea. Ta geo izaten zien tarteka..., izaten dia. Zintzarrikin eta.

-Oiñetakuak eta?

Oiñetakuak, alpargata zeak [...]. Eta geo bai, geo dantzak zatoztin, dantzak bakoitzai. Batez'e Naparroko dantzak zan bere erropa. Bizkaitarrak eta gipuzkoarrak, lehen esan deuna, hoi, galtza zuria ta zea. Baiña naparrak eta hor ya, joer! Ta segitze ezkeo, klaro, zailla zeon. Eta hola bukatu zan. Gero, gaiña, klaro, bat nobiyuakin hasi, bestia ez.... Dantza taldetik, nik ezaututako taldetik bi bikote sortu hittukan. Bat alkatia izandakua, Joxe Antonio; ta Ana Mari Xumeta. Handik hasi zian nobiyo. Ta bestia Beristain, hil huan, eta Josefina Atxega, Juan Josen arreba. Hoik bi bikote sortu zien dantza-taldetik.

27. Baso-dantza: arropa eta apustua

- **Erref:** USU-037/010
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:15:57. **Bukatu:** 00:18:23

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Hainbat dantza mota egin izan dute taldean, baina gutxitan egin zuten arropa berria. Baso-dantza ikasi zuten dantzatzen, eta behin apustu batean dantza hori egin zuenekoa kontatzen du. Entseatzeko, baso gogorak erabiltzen zituzten.

28. Dantza motak eta emanaldiak

- **Erref:** USU-037/011
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:18:23. **Bukatu:** 00:19:24

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Hainbat dantza mota egin izan dute dantza-taldeak. Donostiako Loiolako festetara ere joan ziren dantzatzera musu truk. Igarara eraman nahi izan zituzten, baina azkenean ez zuten lortu.

29. Dantzako irakasle zeneko metodologia

- **Erref:** USU-037/013
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:20:26. **Bukatu:** 00:21:27

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Dantzako irakasle zela, ikasleei nola erakutsi zien dantzatzeko aipatzen du. Gimnasia egin behar izaten zuten orduan.

30. Kontxako estropadan parte hartutakoa

- **Erref:** USU-037/015
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:23:18. **Bukatu:** 00:26:02

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Zezenak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Kontxako estropadak ikustera joaten ziren, eta askotan Igeldotik ikusten zituzten. Orduko traineruak aipatzen dituzte. Joxe Usurbilgo traineruan ateratzen Kontxan. Behin Donostiako zezen-plazara joan ziren biak, eta gerora Joxek entrenatzera joan behar izan zuen; orduan arraunlari ugari ez zekiten igerian eta orduko anekdota kontatzen du Joxek.

31. Traineru txarra eta estropada galdu

- **Erref:** USU-037/016
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:26:02. **Bukatu:** 00:29:28

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:

Usurbil eta Aginagako traineruen artean ika-mika zegoen. Behin Usurbilgoek Aginagaren aurka galdu zuten estropada batean, Usurbilgo traineruari ur asko sartu zitzaion eta. Iñakik egun hartan Usurbilen aldeko apustua galdu zuen. CATen lortzen zituzten traineruak, eta hango txarrena eman omen zieten.

32. Hondarribiko festetako estropadak

- **Erref:** USU-037/017
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:29:28. **Bukatu:** 00:30:18

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Hondarribiko festetan estropadak izan ziren eta Joxeren trainerua gonbidatu zuten. Festak zirenez, hondarribitarrek ez zeuden estropadan zentratuta.

Transkripzioa

Joxe: -Onena izandu zan danetan Fuenterrabikua. Ordun bai gustoa. Fuenterrabin festak zian. Ez dakit noiz izaten dian.

-Oain, atzo.

-Konbidatu ziguen hara regatak itea ta giñan, zein izango gea ta Fuenterrabia bea ta beste bat; baiña bestia oso txarra zan. Ta, aze ostiya in behar [deun] Fuenterrabiyai. Ta mozkor-mozkor inda zeen, bate erretiratu gabe /be/, bate erretiratu gabe /be/ zeen eta, jo!, oaindik iristeko [...], Fuenterrabian jaten ai zian gu etorri giñaneako.

33. Usurbilgo trainerua

- **Erref:** USU-037/019
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:31:03. **Bukatu:** 00:33:49

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Lehen orain baino jende gehiago joaten zen estropadatan animatzera. Usurbilgo traineruaren bandera gorria zen; Alkortak laguntzen zuen diruz trainerua. Orioko umeek teknika hobea zuten arraunerako, oso txikitatik ikasten baitzuten. Arraunlariak izan arren, lehen ez zitzaien eskatzen igerian jakitea.

34. Igerian errekan ikasi eta ibaian gustura ibili

- **Erref:** USU-037/021
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:34:16. **Bukatu:** 00:35:43

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Iñakik umetatik zekien igeri egiten. Joxeri ez zioten uzten etxean igeri egiten; herriko umeek Puntapaxen ikasten zuten. Iñakik nahiago izaten zuen ibaian bainatu itsasoan baino, urpean ibiltzea gustatzen baitzitzaion.

Transkripzioa

-Ni berriz erriyuan sartu... Artian..., orduako ya bastante zikintzen hasi huan erriyua, baiño. Sartu ta urazpin besteaiño juten niñun.

Joxe: -Ez ziguen etxian uzten, etxian ez ziguen uzten. Hemen Puntapax [...].

-Hor ikasten genin.

Joxe: -Danak hor ikasten zuen.

-Non, Puntapaxen?

-Puntapax deitzen zaiyon, hemendik, erreka hau.

Joxe: -Putzua zan, putzu [...] politta, ta

-[Goala?] jotzeko're bai, ta geo zulo dexentia. Han ikasi gendun.

-Nola ikasten zan han?

-Plisti-plasta, pixkana-pixkana....

Joxe: -Danak hor ikasten zuen. Gure amak utzi? Bueno!

-Bildurra edo?

Joxe: -Bildurak ba, bildurak.

-Gero ur gezian... Gero Agiñako estaziyuan parian zioke zea, Don Ambrosion eta nola? Han. Zea, pizina bezela dek han. Han asko ibilli nak ni.

-Joxe: -Oain'e han eon bihar dik.

-Bai, bai, han eongo dek hue. Ta ni plaiya jun geo, e, ta nazkatu iten niñun, zeatik ur azpin ibiltzen ohittuba. Eta itxasoko urak gatz asko ta ez baitu zea. Han, kauen!, kontuatzeako gora. Ni erriyoa juten niñun. Orioa jun eta plaiya juteko orde z erriyoan ibiltzen niñun. Ni bai, gehienian.

35. Puntapaxen bainatzen zirenekoa

- **Erref:** USU-037/023
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:36:21. **Bukatu:** 00:38:27

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Jan ondoren ez omen zen ona uretan bainatzea, baina kasu gutxi egiten zioten horri beraiek. Aitaren galtza zaharrak moztan zituzten bainujantzi gisa erabiltzeko. Mutilak eta neskak ez ziren denak batera bainatzen. Igerian nola ikasten zuten azaltzen du Iñakik.

Transkripzioa

-Ni gogoratzen nak, gaiñea, janda ez dakit zenbat denboan dijestiyua in arte ez dala sartu bihar eta. Artean bazkaiya hemen deula igual ta.

Trajebañua aitten galtza zarrak ebaki ta moztu ta segi. Ta han sartu ta aspertzen hitzarian handik atea ta Ugartera perillak jatea (makatzak) riki-raka. Ta perillak ostu ta ja eta ta raust, ostera potzura.

Joxe: -San Juan sagarrak...

-Bueno, oaingo igualtsu.

Joxe: -Aranak, aranak janda.

-Klaudiak, klaudi aranak, jesus!
 -Ez zizuen ezer iten...
 -Jaten ez zenunian gosia edo hola.
 -Trajebañua esan dezu aitan galtzak moztuta.
 -Aitten galtza zarrak moztu ta, klaro.
 -Hoiek lortzeko're.
 -Eta nexkak?
 -Nexkak ez zien ibiltzen gukin.
 -Hori mutillen kontua?
 -Neskak juten baldin bazian...
 Joxe: -Neskak'e bazittuan hor ibiltzen zienak, e.
 -Izango hittuan.
 Joxe: -Bai, bai, bai. Gure arreba zarrena ta hor ibiltzen hittuan. Bai, bai, bai.
 -Gu giñen mutil... bueno... Bahuan bat, joe, igari bazekila ta. Hor labaderua bezela huan, eta geo zulua. Hemen labaderua, zulora jun dek eta hua lurra ukittuz bai earki. Uuuu, mekaue... Bazekila, ja!
 -Ikasiko zun.
 -Ikasi beharko.
 -Eta nola ikasten zenuten?
 -Benga, uretaa bota, benga. Egia esan nik hau (braz), beti, hau (krol) baiño beti zea. Errexo.

36. "¡Perrita al agua, caballero!"

- **Erref:** USU-037/025
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:39:41. **Bukatu:** 00:41:53

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Txoko Alde inguruan, txanponak botatzen zituzten uretara eta lñakik ahoan sartuta ateratzen zituen. Donostian Alde Zaharrean "perrita al agua, caballero" esaten zuten gazteek uretatik, txanpona bota ziezaieten; inguru hartan, ordea, sakonera handia zegoen, eta zailagoa zen txanpon guztiak harrapatzea.

37. Donostiako zezen-plaza

- **Erref:** USU-037/026
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:41:53. **Bukatu:** 00:43:22

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Jai-giroa » Zezenak

Laburpena:

Behin joan ziren Joxe eta lñaki Donostiako zezen-plazara. Donostiako zezen-plaza zaila omen zen; Manolete toreroa ere etortzen zen hara. Plaza hura non zegoen azaltzen dute.

Transkripzioa

-Eta zezenetara juten ziñatela edo?

-Behiñ. Ez dakit nik nundik eta nola jun giñen. Hoi goatzen naiz. Torerua, gaiñea, Cesar Girón. Sekula ez zat ahaztuko. Eta hua bukatu genunian honek entrenamentua zula eta zeara, mollaa.

-Zezenak orain bezelakuak zian orduan ere edo?

-Bai, bai. Estilo hoi. Bai, bai. Banderillak eta kristuak eta.

Joxe: -Ordun Donostia etortzen zan Manolete.

-Bai, onena. Plazik onenetakua zala esaten zuen Donostiya.

Joxe: Zailla, plaza zailla esaten zuen. Hemen belarriya emateko aurrena berai moztutzen ziyen. Toreruai beai ta geo...

-Ez, hemen ateatzeko asko eskatzen zana, osea... Hala esaten zuen. [...] entendittu. Eta oain goatzen naiz hua ikusi, ni gehiyo ez naiz izandu hola korridan.

-Nun zian orduan?

-Plaza de toros, zean zeon hoi, oain Txofre Donostin Groseko ze hortan.

Joxe: -Hor zan bai.

-Hortik nola jun giñen mollaa eta honena goatzen naiz. Oain goiyen.

Joxe: -[...]

-Illunbera?

-Ez zaizu gustatzen?

-Illunbea gauza askotaa jun leikek, e. Konziertuk eta kristuak gaurko egunian.

38. Animaliekiko ikuspegia aldatu da denborarekin

- **Erref:** USU-037/027
- **Iraupena:** 0:03:46. **Hasi:** 00:43:22. **Bukatu:** 00:47:08

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Natura » Fauna

Laburpena:

Lehen, animaliak errazago hiltzen zituzten; orain, ordea, sentsibiltate handia dute animaliekiko. Behin Joxeri txoriak nahi gabe eskutan hil zitzaizkionekoa kontatzen dute. Lehen Joxeri deitzen zioten txerriak hiltzeko, baina pixkanaka uzten joan zen lan hori, pena ematen baitzion txerriak.

39. Txoriekiko sentsibiltatea denboran zehar

- **Erref:** USU-037/028
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:47:08. **Bukatu:** 00:49:09

Gaia(k):

- Natura » Fauna
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Iñakiren etxean txori asko hazi izan dituzte; orain, ordea, ez zaio gustatzen txoriak kaiolan ikustea.

40. Udaletxearen jarrera animaliekiko lehen eta orain

- **Erref:** USU-037/030
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:50:02. **Bukatu:** 00:51:39

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Natura » Fauna

Laburpena:

Lehen udaletxean diru-saria ematen zuten hegazti harrapariak hiltzeagatik. Orain, ordea, denak babestuta daude. "Gure goraintzian" esaeraren esanahia azaltzen dute.

41. Mutilek gaztetatik erretzen; neskengan, ordea, oso gaizki ikusia

- **Erref:** USU-037/034
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 01:00:57. **Bukatu:** 01:03:19

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna

Laburpena:

Iñakik 13 urte zituenerako erretzen zuen. Zigarroak lehen bildu egiten zituzten eta azkar asko egiten zuten. Hasieran ezkutuan erretzen zuen Iñakik. Lehen emakumeek ez zuten erretzen, oso gaizki ikusia baitzegoen.

42. Emakumeek erretzea lehen oso gaizki ikusia

- **Erref:** USU-038/002
- **Iraupena:** 0:03:33. **Hasi:** 00:01:02. **Bukatu:** 00:04:35

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Emakumeek erretzea oso gaizki ikusia zegoen lehen. Behin Iñaki lagun batzuen etxera joan zen eta bertako bilobei zigarroa eskaini zienean aitonak esandakoa kontatzen du.

43. Soldadutzaraino iritsi Usurbilgo jendearen berotasuna

- **Erref:** USU-038/003
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:04:35. **Bukatu:** 00:07:43

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Soldadutza Carrascal eta Irunen egin zuen. Carrascalen zegoela gertatutako anekdota kontatzen du: San Ferminetara joateko baimena lortu nahi zuen eta lagun bat Usurbilgo Santixabeletara joan zen; lagun haren bidez mezu bat bidali zion anaiari; azkenean oso ondo atera zen dena.</p>

Transkripzioa

- Soldaduska jun ziñala ere esan dezu.
- Bai.
- Noa jun ziñan?
- Zeara, nik kunplittu nun Carrascalen aurreneko hiru hillabetiak.
- Nun?
- Carrascal.
- Nun dao hoi?
- Hoi, Naparruan. “De Campanas pa’arriba”. Muruarte bertan. Ta han hiru hillabete, “de campamento”. Ta geo Irunen. Colón. Anekdota bat kontatuko dizut Carrascalekua: han, ni neon Colóngo zean, ta Donostiko zean alfereza zitxon Joxe Mari Koipienekua. Bai, oso lagun oso ona. Ta harek azkeneko, haik hiru hillabete ta hiru hillabete ta hola itten ziyen zea, soldaduska, alferezak eta hoik, eta harek azkenengo tenporada zula uste det han. Ta “Hombre Iñaki!” ta hala, Santixabeletako permisua nahi al nun, konsegittuko zula: “Utzi iak pakian, motel! Nik Santixabelak geo’re, ondo baldin banaiz hor zeok”, ta berehala San Fermiñak baizian Panplonakuak, ta “hareako moldatuko gaittuk”. Bueno. “Ni Usurbillea niak”, beak esan zitxan, Santixabelak baiño lehentxio, “zeozer nahi al dek enkarguik o?”. Ta banitxakin gure Joxe ta Felix Patri ta Patrinian han izango ziala, ta “Etorri pixkat!”, goatu zitxan, hartu nin orri bat eta papera eta sobria ta jarri nitxon: “Querido hermano” dana erderaz ordun “¿tú bien?” galdera “yo bien. Mándame cien”. Ta sobre hori sartu ziot Joxe Mariri, Joxe Mari alferezai: “Joxe Mari, hau ta hau”, “A! Oso ondo!”, ta hartu zin ta etorri dek Patrinea, ta larunbat illunabarra izango huan, ta hor juntauta, ta “Bueno, abixu bat’e badit, zea, Joxe, hitzako”, “Hara!... Kauen! Kabroya!” iñez hua, ta “Hara!” ta “Ze jarri dik?” eta “Hau ta hau ta hau ta...”, ta jende asko han “Bueno, hi, nik bi duro emango dizkit... ez dakit zer...”.
- Zea!
- Bai, bai, bostehun pezta o ez dakit zenbat danea bildu zeak!
- Ze esaten dezu!
- [...] Bai, bai, handik astelehenea [...] “To, hi!”, “Bueno, bueno, adarra jotzen ez hasi”, “Egiya! Hau ta hau ta hau ta hau, holako ta...”, “Bueno, bueno”, hala hartu nun.
- Diru hura zertan ibili zenun? Diru hura zertako zan gero San Fermiñeta juteko o...?
- Noski, ba! Bai, bueno! Han gaiñea, pinta, “la pinta de vino” esaten ziyena hartu hola ta ra-ra-ra-ra... lagunak kentzen zilako e!
- Bestela dana?
- Dana ez det esaten, baiña trago earra bai!

44. San Ferminetako abenturak

- **Erref:** USU-038/004
- **Iraupena:** 0:05:01. **Hasi:** 00:07:43. **Bukatu:** 00:12:44

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Zezenak

Laburpena:

San Ferminetan izan zenekoa kontaktzen du: entzierroan egin zuten korri eta estutasunak pasa zituen. "Bar El Marranora" joan ziren entzierroaren ostean. Arratsaldean, guardia zibil batzuekin egin zuten topo, eta haiekin izandako elkarriketa kontaktzen du.

45. Soldadutza ona tokatu zitzaion

- **Erref:** USU-038/006
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:12:55. **Bukatu:** 00:15:40

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak

Laburpena:

<p>Iruren egin zuen soldadutza. Familiarteko ugari zituen bertan. Han zegoela, komentu batean lan egiteko boluntarioak eskatu zituzten; lagun bat eta bera joan ziren hara; oso gustura ibili ziren han eta gainera soldata ematen zieten.</p>

46. Antzezlan egin eta Goenkaletik deitu

- **Erref:** USU-038/009
- **Iraupena:** 0:04:01. **Hasi:** 00:19:00. **Bukatu:** 00:23:01

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

Antzerkian ibili izan dira Joxe eta Iñaki. Antzezlan bateko anekdotak kontaktzen dituzte. Gerora, Goenkalan lan egiteko deitu zioten.

47. Antzezlanetako oroitzapenak

- **Erref:** USU-038/010
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:23:01. **Bukatu:** 00:24:40

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

<p>Pulmonía doble antzezlan egin zutenean, gripea zeukan Iñakik, baina hala ere antzeztu egin zuen. Beste antzezlan batzuetako oroitzapenak gogoan ditu.</p>

Transkripzioa

-Ze antzerki egin izan dituzue, danak euskeraz?

-Ez, erderaz'e asko. Bat Jabier Soroak goguan eukitzen dik. "Pumonía

doble" titulua zan. Erderaz. Ta nik iten nun asistentia, andaluza. Eta Jabierrek iten zin ez zekit ze.

Joxe: -Zein Jabier?

-Soroak. Nik sartu bihar nin ohiyan, beakin batea ohiyan ez zekit ze asuntogatik. Eta ni neon egitan gripazua edo gaiñian nula. Egitan. Ta kalentura edo. Ta Jabierrek: "La hostia! Ez hakan hotz haundik! [sartu hintzanean?]" . Hola, parrez aittu izandu gea. Asko antzerkik. Bueno! Beste bat. Ez zekit neskazarra edo zer zan. Nik ateata berriketan, bezpeako kontuk esaten eta. Baiño Pillare zala uste dit sartu bihar zana, Pillare [...] ta. Klaro, segi in behar, nik nere paperai añaaditu bat eta beste, hango illarrak eta ez dakit zer eta badakit zer eta, parre-saiua eman zioz Pilare. Sartu! ta. Nik han segi behar. Ta gure anaiyak kontatu. Hori bere gisa asmatzen ai dek, iñor ez zaiok sartzen eta. Hoixe iten emen zula. Baiño askotan hola.

48. Adarra jotzeko gaitasuna, baita antzerkian ere

- **Erref:** USU-038/011
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:24:40. **Bukatu:** 00:28:40

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

Antzezlan batean, 14 urteko mutil baten pertsonaiarena egin zuen. Orduko anekdotak kontatzen ditu. Antzerkia egitean, oso lasai sentitzen zen Iñaki.

49. Neskekin antzezlanak noiz arte

- **Erref:** USU-038/012
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:28:40. **Bukatu:** 00:32:12

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

<p>Solferinoko itsua antzezlana egin zuteneko anekdota kontatzen dute. 12 urtera arte, antzerkian neskak eta mutilak elkarrekin ibiltzen ziren; ordutik aurrera, ordea, ez. Neska-mutilek batera egindako antzezlan bateko anekdota kontatzen du.</p>

50. Antzerkia prestatzen

- **Erref:** USU-038/013
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:32:12. **Bukatu:** 00:34:29

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

Mutilekin bakarrik, antzezlan asko egin izan ditu Iñakik. Usurbilen bakarrik erakusten zituzten antzezlanak. Nola-hala moldatzen ziren arropak lortzeko. Behin, entseguaren ostean, jatera joan ziren tabernara eta hango anekdota kontatzen du Iñakik.

51. Inuxente egunerako egindako abestia

- **Erref:** USU-038/015
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:35:30. **Bukatu:** 00:37:13

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak

Laburpena:

Inuxente egunerako abesti bat sortu zuen Joxe Soroak. Abestia kantatzen dute.

Transkripzioa

-Inuxente Eguna?

-Inuxente Egunian, lehen esan deuna, Joxe Soroak, este, okurritu in zaion, ta prepaatu zian ta danok eta, nola esaten da?, Karnabaletan bezelaxe. Ordun atea zuen abestiya Txamuntona. "Usulbildarrak daukate sagardua alkate", ordun atea zan. "Txamuntuko kale nagusiyan daukagu... Usurbilgo Kale Nagusiyan/ Txamuntuko zapaterian/ daukagu txoko bat maitea/ euskal bilera garbian./ Han egiten dira modu onian konpondu gauza guztiak/ tontuak ere arkitzen dira pozez beterik gure artian". Hoi atea zun Joxe horrek ta Inuxente Eguneako. Eta atea zien, bueno, gue osaba Ezkerra, Mikelen eta aitta, zakillotia, baakik, halakuakin. Bere mantal zuriya ta. "Polvos talco" uste dit ekarri zula Michelindik eta danak hola. Gue Joxek maskara zin. Errerueneko Martxial nola..., hoin astua're kanpuan huan. Ta hola, erokeri kristona ta. Joño. Agiña konbidatuta, Agiña kamioia etorri ta eaman eta. Iñuxente eguneko zea hoi zan, Iñuxente eguneako ateria.

52. Inuxente eguneko enkargua

- **Erref:** USU-038/016
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:37:13. **Bukatu:** 00:37:53

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Inuxente egunean, txiki-txikitatik jo izan diote adarra elkarri. Lehen beste umore bat zegoen.

53. Inuxente eguneko "telefono-zerbitzua"

- **Erref:** USU-038/017
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 00:37:53. **Bukatu:** 00:41:14

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Inuxente eguneko inuxentekeria barregarria kontatzen du Iñakik. Anaiak ere telefonoarekin beste inuxentekeria bat egin zuen.

Transkripzioa

- Ta zeoze esaten al zan? Baten batei broma in ta tragatzen baldin bazun, zeoze esaten al zitzaion: "Inuxente!" o...

- A! Hoi bai, esango dizut bat, ikeragarriya in gituan, ya hau hazi xamarrek. Estankon, estankun genitxen. Ordun badakik han gaztiak: Amantxi, Mari Tere, Kontxi, hiru neska gazte're bada're ta hantxe.

- Aitta Bixente.

- Aitta bai, baiña Bixente hilla huan nik esaten deteneako. Hilari ta Bixenten semia, txikiya hoi. Ta bazkalondo batian han, zeatik zan taberna, mertzeriya, "de todo" nola esaten da? Fruteriya ta dana. Ta han genden neskakin ta inuxente eguna. Ta nik esan nitxon Mikeli: "Hi, inuxentada earra ingo genikek, ba! Hola ta hola", "Ingo diuk!", "Bale". Hartu det telefonua, ta ordun huan Eliasek eta Juanek jarri berriya telefonua taillerreko zean, gure Parisko behean arotzerin, bi-hiru egun lehenuo jarri zuela telefonua. Ta nik banitxakin numerua. Deittu dit. Juan atera zitxatan, Elias ez zeon ta Juan: "Bai?", "Oiga" ta nik trapu bat jarrita bozik eta ez ezautzeko, paiñuelo bat... "Sí, aquí la Telefónica. Estamos haciendo... es un teléfono nuevo, ¿no?", "Sí" - harek - "sí", "Estamos haciendo pruebas", "Sí", "Meta usted el dedo en el número tres" ta ordun diskua zan "y gire el disco", "¿Cómo, cómo?" ta entendituarazi nitxon, ta raaa! "Ya está", "Sí, sí, ahora meta en el siete", raaa! "ya está", ta "ahora métalo en el culo". Tak. Zea, kolgatu nitxon. Ta handik bost minutua Mikelek ostea deittu. Ta deittu dik eta ez hartzen, baiña halako batian hartu zitxon harek: "¿Oiga? ¿Diga?", ta "Oiga, ¿han estado llamando ahí unos gamberros? Aquí la Telefónica", "Sí, sí, sí, aquí ha sido, aquí ha sido" iñez eta "Pues era para decirle que ya puede usted sacar el dedo, ¿eh?". Inuxente eguneko zeak dittuk hoik; baiño geo, aguantatu ezin guk'e parrez, ta gora etorri dittuk ba, ta Elias orduako Juanek esan "Mekauen... hola ta hola ta izandu dit", eta guri ikusi zigunian, "hoitakon bat izango huan". Ta nik hoi gure anaiyai, nik ez bainakin ez zala moztutzen, zea, disku harek, ai haiz hizketan eta "meta usted el dedo en el cuatro", "ya está" ta ez dek konbersaziyua kortatzen, segi iten dik. Ta gure Joxek Beatrizi in ziyona Añorgatik, zea, prueba iten ai ziala ta txistua "Quiero un sonido fino, ¿sabe silbar?" ta "no sé a ver, fii, fi-fi!" iñez hasi dek ta Arantxak "ze ai haiz, neska!", txistua jo eziñik. Ordun inuxente eguna era... puff, bai.

54. Lehengo adarjotzeak eta "sanidadea"

- **Erref:** USU-038/018
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:41:14. **Bukatu:** 00:43:35

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Inuxente egunean, lehen potoak lotzen zizkieten kotxeei. Garai hartan, bestelako umorea eta "sanidadea" zegoen. Astoa margotu zuenik ere bada. Lehen adarjotzeak oso ohikoak ziren beren artean.

55. Defuntuari ere adarra jotzen

- **Erref:** USU-038/019
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:43:35. **Bukatu:** 00:45:41

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Herrian gizon bat hil zen, eta lñakiren izebari tokatu zitzaion hura jantzi eta hilkutxan sartzea. Han ere adarjotzea izan zen.

56. Hiletan kategoriak eta haiek ordaintzeko anekdota

- **Erref:** USU-038/020
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:45:41. **Bukatu:** 00:48:52

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

Lehen norbait hiltzen zenean, etxean janzten zuten. Zer arropa jartzen zitzaion azaltzen dute. Ez zen lan gustagarria izaten. Batzuek hiletarako aseguru ordaintzen zuten. Hiletatan kategoriak zeuden. Familia batek hileta ordaintzeko apaizarekin izandako elkarriketa graziosoak kontatzen du lñakik.

Transkripzioa

- (J) Ordun etxian jartzen zan.
- (I) Bai, etxian jantzi ta etxian dana.
- Nola izaten zan? Ze erropa jartzen zitzaion?
- (I) Normalki han esaten zuena.
- (E) Zeozer gehio sartzen zan?
- (I) Sudaiyuak o hoi're bastante denbora...
- (J) Ordun sartzen zan zea...
- (I) Galtzerdi beltza, behiñik behin, gure osaba Ramonek esaten zuna.
- (J) Bai, nik aittona goatzen diyat, ta bere trajia beltza harek'e, hua ta... Matildek zeatu zian hura.
- (I) Matildek? Bai, Matildek'e hok gehienak.
- (J) Bai, Matildek. Ez da gustagarriya e? Ez da gustagarriya. Baiño baten bat behar ta.

- (I) Ordun kajak'e Pattok iten zixkin, arotzak, ta gero forratu beltzez ta letrak eta kristuak eta... danak berdiña.

- (E) Garestiya izaten zan orduan ere kaja ta hori dana, entiaruan gastuak eta?

- (I) Hoi ez dakit nik. Hoi batzuk aseguratuta Ocason'e bade... Bai, merke ez da izango.

- (J) Ordun ez zan izango Ocasoik e?

- (I) Bai, gure amagiñarreba zana ta hoik aseguratuta zitxen urtetan. Oain, jendia asko ez zala zeatuko? Bale. Oain, nik ere aittak esaten zitena "Hiltzeako diruba zeatu? Ni hiltzen naizenian nahi badue putzua bota neroni". Ui! Egiya dek eta!

- (J) Hoi hala da, hala da.

- (I) Ui! Leno badakik entiaruak primerakuak eta terzerakuak... primerisima're bai. Argi guztik...

- (E) Primerisima?

- (I) Bai, bai, primerisima, argi guztik piztuta hor.

- (J) [...] Nikanor primerisima zan.

- (I) Bai, ta a tienpoko mezak esaten zitzayen, a tienpo, aldare bakoitzian mezak, bat eta besten eta... bueno! Hola.

- (J) Hura zan zerura juteko, direkto juten zian hoyek.

- (I) Ta hoi, hortaz bado, txiste bat'e bado, txiste bat o: baserritar aitta-semiak bakarrik bizi, ta aitta gaiñea denboa askuan gaixo, ta azkeneako zittuen xoxa danak basarriyai kiebra jotzeaiño hil zaneako. Ta hil da ta erretoriai, erretoriak ze entiarro in ber ziyen. "Entiarrua? Nahi duna in beyo, baiño nik ez dakat entiarrua pagatzeko diruikan", "Joño! Hortaiño, tertzerako bat....", "Ez, ez, nik ez dakat", "Ez al dezu familiartekoik o, joño, baten bat laguntzeko?", "Ez, arreba bat banun, ta hua deabruak eraman zien", "Deabruak eraman zula?", "Bai, moja sartu zan", "Bueno, bueno! Hua Jaungoikuakin ezkondata dao!", "Ordun kontuba koiñaubai pasa ber diyok!"

57. Arrosario xelebrea

- **Erref:** USU-038/022
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:49:19. **Bukatu:** 00:50:23

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

Behin, Iñakiren izeba Txoko Aldera joan zen norbait hil zelako. Lehen arrosarioa errezatu behar izaten zen hildakoaren etxean bertan; arrosario hura xelebrea xamarra izan zen.

58. Aitaren garaiko adarjotzeak

- **Erref:** USU-038/024
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:50:39. **Bukatu:** 00:52:07

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Santixabeletan aitaren anaiak elkartu egiten ziren, eta kontu-kontari aritzen ziren. Haien anekdota bat kontatzen du.

59. Lagunarteko giroa

- **Erref:** USU-038/026
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:52:16. **Bukatu:** 00:54:31

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:

Behin, San Estenbango festetan, lagun artean elkartu eta han izandako anekdotak kontatzen ditu Iñakik.

60. Garia entregatu, baina banatu ez

- **Erref:** USU-042/003
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:01:55. **Bukatu:** 00:02:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Garia eta artoa egiten zuten etxean, baina zati bat entregatu egin behar izaten zuten. Garia ez banatzeagatik, alferrik galtzen zen batzuetan.</p>

61. Hamarrenak eta bulak

- **Erref:** USU-042/007
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:06:26. **Bukatu:** 00:08:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Elizari hamarrena eman behar zitzaionekoa gogoan du Joxek. Bulak zer diren azaltzen du eta horrekin lotutako anekdota barregarria kontatzen du. Bula lortzeko galdera batzuk erantzun eta ordaindu egin behar izaten zen.

62. Apaiza salataria

- **Erref:** USU-042/009
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:10:19. **Bukatu:** 00:11:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan

Laburpena:

Apaizak kontrolatu egiten zuen nork hartzen zuen jauna, eta apaiz hura gerra garaian salataria izan zen, nor fusilatu esaten zuena.

63. Gaixotasunean ere umorea

- **Erref:** USU-042/013
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:16:04. **Bukatu:** 00:17:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Lehen gaixotasun gogorrek izaten ziren: pneumonia, apendizitisa, tifusa... Tifusari buruzko anekdota kontatzen du.

64. Tifusa eta egarria

- **Erref:** USU-042/014
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:17:12. **Bukatu:** 00:19:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Tifusa ohikoa zen lehen; eta makina bat lagun egarriak jota hil zen, deshidratatuta. Gaixoei ez zieten uzten ura edaten, baina gerora Don Justo medikuak berak onartu zuen tratamendu hori okerra zela.

65. Herriko medikuaren ibilaldiak

- **Erref:** USU-042/015
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:19:49. **Bukatu:** 00:21:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuek eta sasimedikuek

Laburpena:

Lehen mediku bat egoten zen herri guztirako. Goizeko 6etan hasi eta herri guztiari ematen zion buelta jendea zer moduz zegoen galdetuz. Medikuek hura oinez ibiltzen zen batetik bestera, baina Joxeren aitaren garaian zaldiz joaten zen medikua. Joxeri medikuak 12 puntu eman zizkionekoa kontatzen du.

66. Herriko emaginak

- **Erref:** USU-042/017
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:22:10. **Bukatu:** 00:23:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Umeak etxean jaiotzen ziren. Emaginak zein ziren eta jaiotzak nola prestatzen ziren azaltzen dute.

67. Kristala hautsi eta umea izan

- **Erref:** USU-042/020
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:25:29. **Bukatu:** 00:26:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Leihoak kristalik gabe zituzten familia batean, seme-alaba ugari eduki zituzten. Kristal haren kontura izandako anekdota kontatzen dute.

68. "Atsua / antzua"

- **Erref:** USU-042/022
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:26:46. **Bukatu:** 00:27:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:

<p>Lehen gaizki ikusia zegoen seme-alabarik ez izatea. "Atsoa" esaten zitzaion "antzuari".</p>

69. Aitona berritsuaren anekdota

- **Erref:** USU-042/023
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:27:40. **Bukatu:** 00:28:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Joxeren aitona oso berritsua zen. Behin bizarra ebakitzera barberuarengana joan zenean gertatutako anekdota kontatzen du.

70. Ttonttorraren orrazkera

- **Erref:** USU-042/025
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:29:42. **Bukatu:** 00:31:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Gizonen orduko orrazkera nolakoa izaten zen azaltzen dute. Orrazkera hura normalean baserriko jendeak eramaten zuen.

71. Kaleko mutilak eta baserrikoak

- **Erref:** USU-042/026
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:31:00. **Bukatu:** 00:32:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Kaleko mutilek baserrikoei burla egiten zieten lehen. Baserri batean apaizarekin gertatutako anekdota kontatzen du Joxek.

72. Berorika egitea justifikatua?

- **Erref:** USU-042/027
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:32:03. **Bukatu:** 00:34:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika

Laburpena:

<p>Apaizari berorika egiten zitzaion lehen. Iñakik gurasoei eta izeba-osabei ere berorika egiten zien. Medikuari berorika egiten zitzaion. Baina pixkanaka galtzen joan zen berorika egitearen ohitura.</p>

73. Medikuen eta apaizen ikasketak

- **Erref:** USU-042/028
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:34:04. **Bukatu:** 00:35:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Medikuntza Zaragozan ikasten zen lehen. Don Justo zen Usurbilgo medikua eta haren semea ere mediku sartu zen. Apaizgai izateko, Gasteizko seminariora joaten ziren lehen; gerora, Donostiara joaten hasi ziren.

74. Herrian konfiantza giroa

- **Erref:** USU-042/040
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:58:30. **Bukatu:** 01:00:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Usurbilen aguazila zegoen, baina gauzaina (serenoa) ez. Gauzainaren funtzioa zein zen aipatzen dute. Lehen atea ez zuten ixten Iñakiren etxean, konfiantza baitzegoen herrian.

75. "Ur bila" baserrira

- **Erref:** USU-042/042
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 01:00:57. **Bukatu:** 01:02:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Lehen baserriak irekita egoten ziren, hartarako konfiantza baitzegoen. Behin "ur bila" zebiltzaneko anekdota kontatzen du Iñakik.

76. Ehizarako zaletasuna gaztetan

- **Erref:** USU-042/043
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 01:02:03. **Bukatu:** 01:03:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Ehizan ibiltzen ziren Joxe eta Iñaki. Pixkanaka ikasi zuten nola egiten zen ehiza. Joxek hiru eskopeta ditu gordeta oraindik.

77. Lehen jaten zen arraina

- **Erref:** USU-042/044
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 01:03:54. **Bukatu:** 01:07:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Arrantzan oso ona izan da Iñaki; txapelketatan ere ibiltzen zen. Arraina saltzera Getariatik etortzen ziren Usurbila. Zer arrain jaten zuten garai hartan aipatzen dute. Arrain mota bakoitzaren "ospeaz" hitz egiten dute. Kantauri itsasoa lehen aberatsa zen, arrain asko zegoen.

78. Tolosara erromeriara eta Donostiara "zinera"

- **Erref:** USU-042/046
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 01:08:05. **Bukatu:** 01:10:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Tolosara joaten ziren erromeriara neska-lagunarekin; zinera ere joaten ziren, Arte Ederretako "gallinerora". Donostian lehen zer zine zeuden aipatzen dute.

79. Mendian irristatzen

- **Erref:** USU-042/048
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 01:13:38. **Bukatu:** 01:14:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:

Mendira joan eta euria egin zien behin. Neskak erraz irristatzen ziren, eta orduan izandako anekdota kontatzen dute.

80. Matxismoa eta Mariaren Alabak

- **Erref:** USU-042/052
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 01:19:17. **Bukatu:** 01:20:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:

Lehen matxismo handia zegoen, baina pixkanaka kentzen joan zen. Mariaren Alabak kongregaziotik bidaltzen zituzten dantza lotua egiteagatik.

81. Jauna hartu aurretik baraurik egon behar

- **Erref:** USU-042/054
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 01:21:24. **Bukatu:** 01:22:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Konfesatu egin behar izaten zuten. Behin, jauna hartu baino lehenago, gozokia jan zuen Iñakik; baraurik joan behar izaten zuten, ordea.

82. Matriarkatua nagusi

- **Erref:** USU-043/001
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:54

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Emakumeek lehen ez zuten etxetik kanpo jarraitzen lanean ezkondu ostean. Matriarkatua egon izan da hemen, emakumeek eraman izan dute etxeko martxa.

83. Bastoiak nork eta noiz

- **Erref:** USU-043/003
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:03:50. **Bukatu:** 00:04:56

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Bastoiari buruz hitz egiten dute. Alkateak bastoia eramaten zuen egun berezietan. Bastoia agintea zeukanak eramaten zuen.

84. Usurbili buruzko bertsoak

- **Erref:** USU-043/005
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:05:40. **Bukatu:** 00:08:07

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

Usurbilgo himnoa abesten dute. Diyo kale-garbitzaileari buruzko bertsoak aipatzen dituzte. Txamuntoren abestia kantatzen dute.

85. Hiletako kanta eta bataioetako ohiturak

- **Erref:** USU-043/007
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:08:22. **Bukatu:** 00:10:06

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Hiletako kanta eta bataioetako ohiturak aipatzen dituzte. Amak teila jarri behar izaten zuen elizan sartzea egin aurretik kalera irten nahi bazuen.</p>

86. Umearen izena nork aukeratu?

- **Erref:** USU-043/009
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:10:19. **Bukatu:** 00:13:00

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Umearen izena aukeratzeko amandarearen eta aitajaunaren iritzia garrantzi handia zuen.

87. Mikel bataiatu zutenetik

- **Erref:** USU-043/010
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:13:00. **Bukatu:** 00:14:25

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Iñakiren lehengusua gerra garaian bataiatu zuten eta Mikel izena jarri zioten, nahiz eta jakin geroago agian Miguel izena jarri beharko ziotela. Bizi guztian Mikel deitu izan diote.

88. Seme-alabei abestiak erakusten

- **Erref:** USU-043/013
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:17:00. **Bukatu:** 00:18:36

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Seme-alabekin abesteko ohitura izan dute. Iñakik alabari euskal kantu bat erakutsi zioneko anekdota kontatzen du.

89. Mendian abesten zituzten kankak

- **Erref:** USU-043/015
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 00:18:42. **Bukatu:** 00:22:03

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kankak » Bestelako kankak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:

<p>Mendira joaten zirenean, abestu egiten zuten. Orduko abestiak kantatzen dituzte. Amak etxeko lanak egiten eta kantuan aritzen ziren.</p>

90. Garbigailuak ekarritako onurak

- **Erref:** USU-043/017
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:22:37. **Bukatu:** 00:25:41

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Garbigailua aurrerapen handia izan zen etxekoandreentzat. Garbigailu sorginduaren anekdota kontatzen du Iñakik. Emakumeek lehen lan handia izaten zuten arropa garbitzeko.

91. Aurrerapenak sorginkeriak omen ziren

- **Erref:** USU-043/019
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:26:26. **Bukatu:** 00:27:19

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Eliza irratia eta garbigailuaren aurka egon zen hasieran, sorginkeria zelakoan.

92. Etxeko irratiaren entzuten zutena

- **Erref:** USU-043/020
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:27:19. **Bukatu:** 00:28:56

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

<p>Irratia entzuten zuten etxean: irratia-nobelak emakumeek entzuten zituzten gehienbat. Gaztelan izaten zen irratia beti.

Radioestaci´n Pirenaica entzuten zuten, Dolores Ibarrurik hitz egiten zuen hor.</p>

93. Elizako txistea

- **Erref:** USU-043/022
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:29:16. **Bukatu:** 00:29:49

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Elizako txistea kontatzen du lñakik.

94. Dantza lotua egin eta aurpegia eman

- **Erref:** USU-043/023
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:29:49. **Bukatu:** 00:30:47

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Behin lñakik dantza lotua egin zuen lehengusinarekin, eta gerora apaizak galdetu zion ea hala izan zen.

95. Apaizaren makila eta maisuaren pala

- **Erref:** USU-043/026
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:35:29. **Bukatu:** 00:37:02

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Apaizak eta maisuak jo egiten zuten. Denak isildu egiten ziren.

96. Eskola garaiko "gaiztakeriak"

- **Erref:** USU-043/027
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:37:02. **Bukatu:** 00:38:47

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Behin lñaki eta lehengusua arrantzara joan ziren eskolatik piper eginda; baina apaizak ez zion jo. Beste behin, eskularruak jantzita egon zen klasean, hotzaren hotzaz.

97. Umetako jolasen oroitzapenak

- **Erref:** USU-076/004
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:05:18. **Bukatu:** 00:06:48

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetan jolastu egiten zuten: panpinekin, etxekeetan... 13 urtez gero, jolasak bukatu eta etxean laguntzen hasi behar izan zuen. Etxean egiten zituzten jolasak aipatzen ditu.

98. Mojekin izandako anekdotak

- **Erref:** USU-076/006
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:08:06. **Bukatu:** 00:10:54

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Lehen, ostegun arratsaldetan, ez zuten eskolarik izaten; baina bai, ordea, larunbatetan. Mojak frantsesak ziren eta haietako batzuk aipatzen ditu. Sor Sidoniri gertatutako anekdotak kontatzen ditu.

99. Hilean 2 pezeta ordaintzen zuten mojetara joateagatik

- **Erref:** USU-076/008
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:12:48. **Bukatu:** 00:13:49

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Hilean 2 pezeta ordaintzen zuten mojetara ikastera joateagatik; askok hori ere ezin izaten zuten ordaindu, baina inor ez zuten eskolatik bidaltzen hori ez ordaintzeagatik.

100. Garizumako eta Aste Santuko ohiturak

- **Erref:** USU-076/012
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:18:58. **Bukatu:** 00:21:10

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

<p>Garizumako egunak nolakoak izaten ziren aipatzen du: ostiralero kalbarioak, zazpi urtetik behin misio nagusiak, Ostegun Santuan sermoia, Ostiral Santuan hitzaldi nagusia... Lasa eta Aranguren izaten ziren misio nagusietako hizlariak.</p>

101. Bekatxoak eta garatxoak

- **Erref:** USU-076/019

- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:38:15. **Bukatu:** 00:42:15

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikiak eta sasimedikak

Laburpena:

Bekatoak gezurra esateagatik ateratzen omen ziren, eta giltza hotzarekin ukituta joaten omen ziren. Garatoak izaten zituztenean, San Estebana joaten ziren. Inakik garatoak izan zituenekoa kontatzen du.

102. Gerra ostean goseak eragindako aldaketak

- **Erref:** USU-076/025
- **Iraupena:** 0:04:03. **Hasi:** 00:47:37. **Bukatu:** 00:51:40

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

<p>Garia gerra garaian egiten zen. Frontoian izaten zen gari-jotzea. Baba ere ereiten zen. Gerra ostean, janaria entregatu egin behar izaten zen. Guardia zibilek janaria ezkutatzeko harrapatuz gero, kendu egiten zuten. Gose handia egon zen gerra ostean. Seboa hartzeko, errenkadan egoten ziren harategian. Esnegaina erabiltzen zuten grasa pixka bat izateko.</p>

103. Gose garaian, janaria opari baliotsuena

- **Erref:** USU-076/026
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:51:40. **Bukatu:** 00:53:30

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Gose garaian behin ogia ekarri zieteneko poza gogoan du Matildek. Añrgan fabrika lan egiten zutenei arrosa ematen zieten. Lehen oilaskoa jatea gauza handia zen.</p>

104. Gaztainak jateko eta intxaurrak jolasteko

- **Erref:** USU-076/027
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:53:30. **Bukatu:** 00:55:34

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobeitxamendua

Laburpena:

Gaztainak Gabonetan jaten zituzten. Intxaurrak ostu egiten zituzten. Intxaurrak jolasteko ere erabiltzen zituzten.

105. Larreak San Juan surako

- **Erref:** USU-076/029
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:57:27. **Bukatu:** 01:00:13

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserría vs. Kalea
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

Larrea nahi baino gehiago egoten zen eta San Juan sua egiteko biltzen zuten. Auzo batekoek bestekoei lapurtu egiten zien larrea; norgehiagoka handia egoten zen Kalexar eta kalekoen artean, nork su handiagoa egingo. Baserritarrek gustura egoten ziren, San Juan suarengatik gazteek eraman egiten baitzizkieten larreak.

106. Usurbilgo lurretan ereiten zena

- **Erref:** USU-076/031
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 01:00:42. **Bukatu:** 01:03:15

Gaia(k):

- Natura » Flora
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

<p>Usurbil inguruko zuhaitzak aipatzen dituzte. Sagarrondo asko zegoen lehen Usurbilen. Lur bakoitzean zer landatzen zen azaltzen dute.</p>

107. Enarak eta usoak ugari Usurbilen

- **Erref:** USU-076/033
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 01:05:36. **Bukatu:** 01:06:59

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Natura » Fauna

Laburpena:

Enarei "eneak" deitzen zieten. Habia asko zeuden herrian, eta arazo horrentzako konponbidea topatu zuten. Usoak ere izaten ziren; usoen usaina oso zikina da, eta haren simaurrak indar handia du, ukitzen duena usteltzeko adina.

108. Lehengo mutil koskorak naturalak ziren

- **Erref:** USU-076/034
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 01:06:59. **Bukatu:** 01:10:29

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Natura » Fauna
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Mutil koskorrak txorien arrautzen bila aritzen ziren lehen. Ume haiek naturalak ziren; gaur egungo umeei buruzko iritzia ematen dute. Orduko bihurrikeriak sanoagoak ziren.

109. Usurbil inguruko txoriak

- **Erref:** USU-076/035
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 01:10:29. **Bukatu:** 01:12:55

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:

Usurbil inguruko txoriei buruz hitz egiten dute: beleak, mikak, izkin-usoak...

110. Kukuak eta zapelatzak

- **Erref:** USU-076/036
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 01:12:55. **Bukatu:** 01:14:49

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:

Kukuei buruz hitz egiten dute: kukuaren portaera, hari buruzko sinesmenak... Zapelatzak maiz izaten ziren inguruan; kasu horietan, hegaztiak barrura sartzen zituzten, zapelatzak eraman ez zitzan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-17

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com